

بررسی رابطه بین قابلیت پیش بینی سود و هموارسازی سود با هزینه بدهی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۶/۲۱

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۹/۰۵

کد مقاله: ۹۸۹۵۱

محمدحسین عبدالرحیمیان^۱، مسعود احمد خانی^۲،
سیداحمد میرجعفری اردکانی^{۳*}

چکیده

امروزه کیفیت سود یکی از موضوعات بحث‌انگیز و جذاب در پژوهش‌های مالی و حسابداری به شمار می‌رود. به دلیل اینکه سرمایه‌گذاران به‌عنوان یکی از فاکتورهای مهم تصمیم‌گیری به رقم سود توجه خاصی دارند. بیشتر تحقیقات صورت گرفته در مورد کیفیت سود، در کشورهای غربی صورت گرفته است، نتایج پژوهش‌های قبلی با هم در تناقض است، زیرا هر کدام از آن‌ها برای بررسی کیفیت سود از معیارهای متفاوت استفاده کرده‌اند. در ایران نیز با توجه به وجود چندین روش قابل قبول حسابداری و آزادی عمل در انتخاب این روش‌ها (مثل برآورد عمر مفید و ارزش اسقاط دارایی در اجرای روش خط مستقیم) امکان تناقض در نتایج تحقیقات وجود دارد. با توجه به حساسیت کیفیت صورت‌های مالی و به‌خصوص اقلامی نظیر بدهی‌ها که مدیران اختیار عمل و انعطاف زیادی در گزارشگری آن دارند در این پژوهش به بررسی رابطه بین مؤلفه‌های کیفیت سود (پیش‌بینی سود و هموارسازی سود) و هزینه بدهی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختیم. در راستای پاسخ به سؤال پژوهش، با انتخاب ۱۵۴ شرکت از بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به عنوان شرکت‌های نمونه، طی بازه زمانی ۵ ساله، ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۵، اقدام به جمع‌آوری داده‌ها شده است. روش پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نوع توصیفی-همبستگی است و برای آزمون فرضیه‌ها از مدل‌های رگرسیون ترکیبی و داده‌های پانل استفاده شده است. نتایج حاصل از بررسی فرضیه پژوهش حاکی از آن است که، بین پیش‌بینی سود با هزینه بدهی در شرکت‌های پذیرفته در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود ندارد. همچنین بین هموارسازی سود و هزینه بدهی رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی: پیش‌بینی سود، هموارسازی سود، هزینه بدهی

۱- عضو هیئت علمی، دانشگاه آیت الله حایری میبد

۲- عضو هیئت علمی، دانشگاه علم و هنر یزد

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت مالی- مهندسی مالی و مدیریت ریسک، دانشگاه علم و هنر یزد (نویسنده مسئول)

seyedahmadmirjafariardakani@Yahoo.com

در دنیای سرمایه‌گذاری امروز فرآیند تصمیم‌گیری شاید مهم‌ترین بخش از فرآیند انتخاب یک سرمایه‌گذاری باشد. سرمایه‌گذاران در جهت حداکثر کردن منافع و ثروت خویش نیازمند اتخاذ بهینه‌ترین تصمیمات می‌باشند. در این راستا مهم‌ترین عامل فرآیند تصمیم‌گیری، اطلاعات مالی صحیح، به‌موقع و مربوط است. در بازارهای اوراق بهادار تصمیمات سرمایه‌گذاری متأثر از منابع اطلاعاتی است. اخذ اطلاعات از منابعی چون رسانه‌های خبری، تحلیلگران مالی، گزارش‌های مالی شرکت‌ها و حتی خود قیمت بازار اوراق بهادار صورت می‌گیرد. نظریه‌پردازان بازارهای اوراق بهادار، حسابداری و گزارشگری مالی را مهم‌ترین منبع اطلاعاتی می‌دانند و به همین علت یکی از اهداف حسابداری تهیه صورت‌های مالی و فراهم کردن اطلاعات به‌منظور تسهیل تصمیم‌گیری است [۱]. مدیران برای نشان دادن تصویری مطلوب از شرکت و کاهش ریسک سرمایه‌گذاری انگیزه‌های قوی دارند تا سود را هموار نمایند [۲]. سرمایه‌گذاران معتقدند سود با ثبات در مقایسه با سود دارای نوسان، پرداخت سود تقسیمی بالاتری را تضمین میکند. همچنین نوسانات سود به عنوان معیاری مهم ریسک کلی شرکت قلمداد می‌شود و شرکت‌های دارای سود هموارتر دارای ریسک کمتری می‌باشند. بنابراین شرکت‌هایی که دارای سود همواری هستند؛ بیشتر مورد علاقه سرمایه‌گذاران بوده و از نظر آن‌ها محل مناسب تری برای سرمایه‌گذاری محسوب می‌شوند. از طرف دیگر مدیریت در انتخاب بین روش‌های مختلف به حساب بردن وقایع مالی در چارچوب اصول پذیرفته شده حسابداری اختیارات قابل ملاحظه‌ای دارد. به علت این انعطاف‌پذیری، مدیر می‌تواند به‌طور نظام‌مند بر روی سود گزارش شده از سالی به سال دیگر تاثیر گذاشته و آن را هموار کند. از اینرو هموارسازی می‌تواند بر تصمیمات سرمایه‌گذاران موثر باشد. یعنی سود داری محتوای اطلاعاتی می‌باشد. و از سوی دیگر، اگر مدیران سودهای شرکت را به صورت غیر واقعی گزارش کنند، آنگاه هموارسازی سود باعث نشان دادن سودهای غیرواقعی شده و موجب بروز مشکلاتی در واحدهایی دارای، عملکرد ضعیف در آینده‌های نزدیک می‌گردد [۳].

کیفیت صورت‌های مالی و نحوه گزارش اقلام با اهمیت مندرج در صورت‌های مالی که تصمیمات ذینفعان شرکت را تحت تاثیر قرار می‌دهد، از دیرباز دارای حساسیت زیادی بوده است. به‌خصوص اقلامی نظیر بدهی‌ها که مدیران اختیار عمل و انعطاف زیادی در گزارشگری آن‌ها دارند. بدین لحاظ استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی علاقه زیادی به شناسایی عواملی دارند که این اقلام را تحت تاثیر قرار می‌دهد. مطالعات زیادی نشان می‌دهد که پیروی از استانداردهای حسابداری به تنهایی نمی‌تواند کیفیت صورت‌های مالی و اقلام مندرج در آن را تضمین کند [۴]، زیرا عوامل دیگری نیز بر روی کیفیت گزارشگری مالی تاثیر دارند. صورت‌های مالی تهیه شده توسط یک واحد اقتصادی علاوه بر استانداردهای حسابداری تحت تاثیر عوامل درون سازمانی و برون سازمانی متنوعی قرار دارد. برخی از این عوامل عبارتند از انگیزه‌های مدیریت، نوع نگرش مدیریت به گزارشگری مالی، دیدگاه مدیریت به‌نگاه اقتصادی و کسب و کار، نفوذ مدیریت در فضای سیاسی جامعه، قوانین و مقررات حاکم بر نظام اقتصادی جامعه، فشارهای سیاسی و نظام حقوقی [۵]. یکی از عوامل بااهمیت و قابل توجه، ارتباطات سیاسی بنگاه‌های اقتصادی است. روابط و نفوذ سیاسی نه تنها بر وضعیت مالی بنگاه‌های اقتصادی تاثیر می‌گذارد، بلکه انگیزه‌های مدیران را نیز در ارتباط با گزارشگری مالی تحت تاثیر قرار می‌دهد. از طرفی اعتباردهندگان همواره به عنوان یکی از منابع تأمین مالی در شرکت، در نظر گرفته می‌شوند. لذا آنان به‌منظور کاهش ریسک زیان‌های وام‌دهی، اطلاعات مالی شرکت‌هایی را که متقاضی دریافت وام می‌باشند، بررسی می‌نمایند. به همین خاطر آن‌ها نیاز به اطلاعات قابل اتکا دارند تا بتوانند با تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی، میزان وام پرداختی و هزینه بدهی را مشخص کنند [۶].

هموارسازی سود نوع خاصی از مدیریت سود است که می‌کوشد نوسان‌های سود را در طول زمان کاهش دهد [۷]. هموارسازی سود یک هدف روشن دارد و آن ایجاد جریان رشد ثابت در سود است. هموارسازی سود، فرآیند دستکاری زمان شناسایی درآمدها یا درآمد گزارش شده است تا جریان سود گزارش شده، تغییر کمی داشته باشد مادامی که درآمد گزارش شده را در بلندمدت افزایش ندهد. وجود این نوع دستکاری نیازمند آن است که شرکت سود زیادی داشته باشد تا بتواند ذخایر لازم را برای منظم کردن جریان‌ها در هنگام نیاز تأمین کند و به‌طور کلی هدف آن، کاهش تغییرات سود است. هموارسازی سود نوعی اقدام آگاهانه است که مدیریت با هدف عادی جلوه دادن سود انجام می‌دهد و بدین وسیله تغییرهای غیرعادی سود را تا آن حد کاهش می‌دهد که با توجه به اصول حسابداری و مدیریت سالم، مجاز است. بسیاری از سازمان‌ها تغییر در روش‌های حسابداری را به عنوان بخشی از سیاست‌های حسابداری خود مطرح می‌کنند. باور عموم مردم بر این است که سازمان‌ها برای مخفی کردن نارسایی‌های عملکردی خود اقدام به تغییر در روش‌های حسابداری می‌نمایند. از سوی دیگر، تدوین‌کنندگان قوانین و مقررات حسابداری کوشیده‌اند توانایی‌های مدیریت در انجام تغییرهای حسابداری را (با هدف افزایش یا کاهش سود خالص) محدود کنند [۸].

هزینه بدهی در واقع هزینه‌ای است که شرکت بابت وجوه تأمین شده از طریق وام یا انتشار اوراق مشارکت بلند مدت متحمل می‌شود. این نرخ نشان‌دهنده بازده مورد انتظار وام‌دهندگان نیز است. مزیت مهم هزینه بدهی نسبت به سایر منابع تأمین مالی این است که جزء هزینه‌های قابل قبول مالیاتی می‌باشد؛ بنابراین قسمتی از این هزینه‌ها از طریق صرفه جویی در مالیات پرداختی به واحد تجاری برگشت داده می‌شود و مزیت دیگر آن این است که نسبت به سهام عادی و ممتاز یک منبع تأمین مالی نسبتاً ارزان قیمت‌تر

محسوب می‌شود. از طرفی هزینه بدهی نشان‌دهنده فشار و ضعف مالی، نماینده بدهی و تضاد نمایندگی بین مدیران و سرمایه‌گذاران و اعتبار دهندگان یا بین گروه‌های مختلف سرمایه‌گذاران است [۹]. با توجه به اینکه هر چه کیفیت سود افزایش یابد، اعتبار و ارزش شرکت نزد سهامداران و تأمین کنندگان مالی افزایش می‌یابد، به بررسی رابطه بین دو مؤلفه‌های کیفیت سود (قابلیت پیش‌بینی سود و هموارسازی سود) با هزینه بدهی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران خواهیم پرداخت. بنا بر این در این مقاله به بررسی این مساله خواهیم پرداخت که آیا پیش‌بینی و هموارسازی سود با هزینه بدهی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری دارد یا خیر؟

۲- مبانی نظری و پیشینه تحقیق

۱-۲- هموارسازی سود

هموارسازی سود، یکی از معیارهای مرتبط با خصوصیات سری زمانی سود است (یک طبقه از معیارهای کیفیت سود که توسط شیپر و وینست (۲۰۰۳) معرفی گردیده است، معیارهای مرتبط با تصمیمات اجرایی نام دارد. این طبقه دارای دو معیار کیفیت سود است که عبارتند از: ۱) برآوردها و قضاوت‌های موردنیاز به عنوان معیاری معکوس برای کیفیت سود و ۲) دستکاری برآوردها و قضاوتها به عنوان معیاری معکوس برای کیفیت سود. به نظر میرسد که معیار دستکاری برآوردها و قضاوتها، با معیار هموارسازی سود همخوانی دارد. تغییرپذیری یا هموارسازی سود، به معنای وجود سودهای کم کیفیت است. محیطی که شرکتها در آن فعالیت میکنند، همواره دستخوش تغییرات است لذا مدیریت با استفاده از انتخاب‌های حسابداری، اقدام به هموارسازی سود نموده و بدین شیوه کیفیت سود را متأثر می‌سازد [۱۰].

۲-۲- پیش‌بینی سود

قابلیت پیش‌بینی سود توانایی سود جاری برای پیش‌بینی سود آتی است. شرکت‌های سالم قابلیت پیش‌بینی سود بیشتر نسبت به شرکت‌های ورشکسته است. لایپ (۱۹۸۶) عنوان می‌کند معیار اندازه‌گیری قابلیت پیش‌بینی سود در واریانس شوک‌های سود منعکس شده است. بدین معنی که با افزایش واریانس‌ها، قابلیت پیش‌بینی کاهش می‌یابد [۱۱]. قابلیت پیش‌بینی یکی از خصوصیات کیفی اطلاعات حسابداری است که سبب بهبود مربوط بودن اطلاعات می‌گردد. مطالعه ادبیات موضوعی بیانگر آن است که قابلیت پیش‌بینی توسط بسیاری از محققین، به عنوان یکی از معیارهای مرتبط با خصوصیات سری زمانی سود معرفی شده است. برخی محققین (از جمله شیپر و وینست، ۲۰۰۳؛ فرانسیس و همکاران، ۲۰۰۴؛ جینگ، ۲۰۰۷) قابلیت پیش‌بینی را به عنوان یک معیار مجزای کیفیت سود در نظر می‌گیرند [۱۲-۱۳-۱۴]. بر اساس مفهوم قابلیت پیش‌بینی، سودهایی با کیفیت بالاتر در پیش‌بینی سودهای آتی مفیدتر هستند. همانند پایداری، قابلیت پیش‌بینی به عنوان یک ویژگی مطلوب سود در نظر گرفته می‌شود زیرا دقت پیش‌بینی سود را افزایش می‌دهد [۱۵-۱۶].

۳-۲- هزینه بدهی

تأمین مالی از طریق بدهی به علت صرفه جویی مالیاتی و نرخ پایین تر آن در مقایسه با بازده مورد انتظار سهامداران، راه حل مطلوب تری برای تأمین مالی محسوب می‌شود. اما آنچه برای اعتباردهندگان در خصوص اعطای وام و اعتبار اهمیت دارد، توان پرداخت اصل و بهره وام و اعتبارات پرداختی توسط وام‌گیرنده می‌باشد [۱۷]. پژوهش‌های زیادی درباره تصمیمات مالی شرکتها و همچنین عوامل موثر بر ساختار سرمایه شرکتها انجام شده است. فعالیتها و کارهای تئوریک زیادی انتخاب بین تأمین مالی از طریق بدهی و یا سهام سرمایه توسط شرکت‌هایی که حد مطلوب نسبت بدهی را با توجه به اصل هزینه و منفعت انتخاب می‌کنند، توصیف کرده است. به طور سنتی صرفه جویی مالیاتی ناشی از کسر هزینه بهره از سود به عنوان اولین مزیت تأمین مالی از طریق اعتبارگیری مدل سازی و ارائه شده است [۳۰]. سایر مزایای بدهی شامل متعهد شدن مدیریت به مؤثر و با کیفیت عمل کردن [۱۸]، همچنین سرگرم کردن و مشغول کردن اعتباردهندگان به مراقبت و نظارت بر شرکت است [۱۹]. از طرفی نیز هزینه بدهی نشان‌دهنده فشار وضعیت مالی (اسکات، ۱۹۷۶)، نماینده بدهی (مایزر، ۱۹۷۷)، و تضاد نمایندگی بین مدیران و سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان یا بین گروه‌های مختلف سرمایه‌گذاران است. اما هنگامی که سرمایه‌گذاران مشغول تصمیم برای سرمایه‌گذاری در شرکتها و موسسات هستند، اعتباردهندگان منحنی ریسک شرکت را ارزیابی می‌کنند. این منحنی ریسک بازده مورد انتظار اعتباردهندگان را تعیین می‌کند که این همان هزینه بهره شرکت است [۹].

۲-۴- پیشینه تحقیق

سلیمانیان و عسگری (۱۳۹۱) به بررسی این موضوع پرداختند که، آیا هموارسازی سود بر محتوای اطلاعاتی سودها در جهت تصمیم‌گیری استفاده کنندگان از مالی اثر دارد یا خیر. آنها برای بررسی این پژوهش از ۱۱۴ شرکت که با استفاده از تجزیه و تحلیل های رگرسیونی در دوره زمانی ۱۳۸۰-۱۳۸۸ به بررسی این موضوع پرداختند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که، هموارسازی سود باعث بهبود محتوای اطلاعاتی سودها گزارش شده شرکت‌ها نمی‌گردد [۲۰].

پیرایش و چغاله (۱۳۹۳) در تحقیقی تحت عنوان "تأثیرانگیزه‌های هموارسازی سود بر ضریب واکنش بازده غیر عادی نسبت به سود غیرمنتظره" به بررسی پرداختند. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده، که براساس شرایط در نظر گرفته شده (روش حذف سیستماتیک) برای انتخاب نمونه، ۹۹ شرکت طی دوره ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۱ انتخاب گردید. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از تجزیه و تحلیل داده های تابلویی، استفاده شده است. نتایج پژوهش بیانگر این است که، سود دارای محتوای اطلاعاتی می‌باشد و اعلان سودهای غیرمنتظره که به واسطه انگیزه‌های هموارسازی سود، توسط مدیریت انجام می‌شود، باعث می‌شود که سرمایه‌گذاران بتوانند به خوبی اطلاعات مربوط به سود را تفسیر و معانی مربوط به آن را بفهمند. در نتیجه اطمینان سرمایه‌گذاران به دستیابی به سود اعلامی بالا می‌رود. افزایش اطمینان سرمایه‌گذاران منجر به افزایش اثرگذاری سود غیرمنتظره بر بازده غیرعادی و در نتیجه قیمت سهام می‌شود [۲۱].

نوروزی و همکاران (۱۳۹۳) در تحقیقی بررسی تاثیر هزینه سرمایه بدهی بر کیفیت سود براساس رویکرد مقایسه ای کیفیت سود بالا و کیفیت سود پائین در شرکتهای بازار بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. به منظور دستیابی به اهداف تحقیق از اطلاعات شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی یک دوره ۴ ساله از ۱۳۹۰-۱۳۹۳ استفاده شده است. به منظور بررسی روابط بین متغیرهای تحقیق از تحلیل رگرسیون ترکیبی استفاده شده و تاثیر هزینه سرمایه بدهی بر کیفیت سود با متغیر مجازی آزمون شده است. براساس نتایج بدست آمده می‌توان بیان نمود که با افزایش کیفیت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس تهران، هزینه سرمایه بدهی کاهش می‌یابد. این نتیجه حاکی از این است که کیفیت سود در کاهش و یا افزایش هزینه سرمایه بدهی شرکت‌ها یک عامل موثر و معنادار می‌باشد.

عطری و همکاران (۱۳۹۴) در تحقیقی ارتباط بین کیفیت سود با هزینه بدهی را مورد بررسی قرار دادند. ابعاد کیفیت سود شامل کیفیت اقلام تعهدی، تغییرپذیری سود، اقلام تعهد دینی اختیاری، عامل مشترک، هموار بودن سود، از این رو به عنوان متغیر مستقل پژوهش شناخته شده است، متغیر وابسته پژوهش با توجه به مدل رگرسیون فرانسویس و همکاران (۲۰۰۵) هزینه بدهی می‌باشد [۲۲]. فرضیات پژوهش بر مبنای یک نمونه آماری متشکل از ۱۳۱ شرکت یک دوره هفت ساله بین سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۹۲ با استفاده از الگوی رگرسیون خطی چندگانه و با استفاده از نرم افزار SPSS مورد آزمون قرار گرفت. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که بین پنج بعد از کیفیت سود چهار بعد آن با هزینه بدهی رابطه ندارد و فقط بعد هموار بودن سود با هزینه بدهی رابطه معناداری دارد.

ایمانی و عبدی (۱۳۹۵) در تحقیقی تحت عنوان "تأثیر هموارسازی سود بر ضریب واکنش سودهای آتی با اثر تعدیلگر محیط های مختلف اطلاعاتی" به بررسی پرداختند. برای دستیابی به هدف پژوهش، ۱۱۵ شرکت از بین شرکت های پذیرفته شده در بازار اوراق بهادار تهران طی سالهای ۱۳۸۲-۱۳۹۳ برای نمونه آماری انتخاب شدند؛ همچنین، برای آزمون فرضیه‌ها از رگرسیون چند متغیره و داده های ترکیبی استفاده شده است. یافته‌ها حاکی از آن است که هموارسازی سود بر ضریب واکنش سودهای آتی تأثیر منفی و معناداری دارد. از معیارهای محیط اطلاعاتی نیز کیفیت افشا، تعداد و دقت سود پیش بینی شده بر ضریب واکنش سودهای آتی اثر مثبت و معنا داری می‌گذارد. از یافته های دیگر اینکه محیط اطلاعاتی قوی موجب می‌شود هموارسازی سود، ضریب واکنش سودهای آتی را به طور معناداری افزایش دهد [۲۳].

لی و همکاران^۱ (۲۰۱۳)، در تحلیل کیفیت سود از چهار ویژگی (اقلام تعهدی، پایداری سود، قابلیت پیش بینی سود، یکنواختی سود) استفاده کردند و یافته‌ها نشان می‌دهد که سطوح کیفیت سود با سطوح وضعیت مالی شرکت‌ها موازی است. شرکت‌های ورشکسته و بحران زده مالی دارای کمترین کیفیت سود و شرکتهای سالم دارای بالاترین کیفیت سود می‌باشند [۲۴].

هدلی (۲۰۱۳) به بررسی رابطه ی بین سطوح محافظه کاری حسابداری و هزینه‌های بدهی شرکت پرداخت. نتایج تحقیق او نشان می‌دهد که سطح محافظه کاری اتخاذ شده در یک شرکت روی هزینه بدهی اثر می‌گذارد و این تأثیر در طول زمان پایدار نیست. سطوح مختلف محافظه کاری، تأثیرات مختلفی روی هزینه ی بدهی دارند. به این دلیل، باید با تضمین از محافظه کاری حسابداری استفاده کرد به طوری که سطحی که شرکت اتخاذ کرده، حد و مرز مورد قبول برای کسب سود و مزایا را افزایش ندهد [۲۵].

چنگ و همکارانش (۲۰۱۴) در پژوهشی به بررسی تأثیر هموارسازی سود بر ضریب واکنش سود فعلی و سودهای آتی پرداختند؛ همان گونه که به وسیله محیط های مختلف اطلاعاتی تحت تأثیر قرار می‌گیرند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد در شرکت‌هایی

با محیط اطلاعاتی ضعیف، هموارسازی سود فقط موجب افزایش ضریب واکنش سود جاری می شود و ضریب واکنش سودهای آتی افزایش نمی یابد و در شرکت هایی که محیط اطلاعاتی قوی دارند، ضریب واکنش سودهای آتی نیز با افزایش هموارسازی سود افزایش می یابد [۲۶].

چنگ و لی (۲۰۱۴) در پژوهشی با عنوان "آیا هموارسازی سود ارزش اطلاعاتی سود را بهبود نشان دادند هموارسازی، ضریب واکنش « می بخشد؟ مقایسه ای بین بازار ایالات متحده و چین سودهای آتی را در ایالات متحده بهبود می بخشد، اما در بازار چین تأثیر کمی دارد. آنها استدلال می کنند که اختلاف سطح بازار در محیط اطلاعاتی می تواند عامل این اختلاف باشد [۲۷]. پروتی و واگنهوفر (۲۰۱۴) در پژوهشی با عنوان "معیارهای کیفیت سود و مازاد بازده" چگونگی تأثیر معیارهای کیفیت سود را بر مازاد بازده سهام بررسی کردند. معیارهای کیفیت سود شامل معیارهای پایداری سود، قابلیت پیش بینی، هموارسازی، اقلام تعهدی غیرعادی، کیفیت اقلام تعهدی، ضریب واکنش سود و ارتباط ارزشی هستند. نتایج آنها نشان داد که همه معیارها به جز معیارهای هموارسازی با قدر مطلق مازاد بازده رابطه معکوس دارند. همچنین معیارهای مبتنی بر اقلام تعهدی توانایی بهتری در توضیح مازاد بازده دارند [۲۸].

پترسون و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهشی با عنوان "تأثیر کیفیت سود و پردازش اطلاعات بر یکنواختی حسابداری" ارتباط بین معیار یکنواختی) ثبات رویه (حسابداری بر کیفیت سود را بررسی کردند. نتایج پژوهش آنها نشان داد ثبات رویه حسابداری در طی زمان با معیارهای کیفیت سود از جمله هموارسازی سود، قابلیت پیش بینی، کیفیت اقلام تعهدی و قدر مطلق اقلام تعهدی اختیاری رابطه مثبت دارد. همچنین، ثبات رویه بیشتر منجر به پردازش بهتر اطلاعات و عدم تقارن اطلاعاتی کمتر می شود [۲۹].

۳- روش شناسی تحقیق

در این تحقیق با برداشت مستقیم اطلاعات مورد نیاز از صورت های مالی، پایگاه اطلاعاتی ره آورد نوین و سایت سازمان بورس مجموع داده های مورد نیاز برای آزمون فرضیه ها جمع آوری شده است. پس از انتخاب شرکت های نمونه جهت انجام برخی محاسبات از نرم افزار صفحه گسترده اکسل استفاده شده است. برای گروه بندی شرکتها طبقه بندی بورس در نظر گرفته شده است. در تجزیه و تحلیل اطلاعات با توجه به نیاز، از مدل های رگرسیون خطی چند متغیره استفاده شده و برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم افزار ایوبوز ۷ استفاده شده است.

۳-۱- جامعه آماری روش و طرح نمونه برداری

جامعه آماری این پژوهش، شامل تمامی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. قلمرو زمانی پژوهش یک دوره ۵ ساله از سال ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵ می باشد. روش نمونه گیری در این مطالعه، روش غربالگری است. شرکت هایی به عنوان نمونه انتخاب شدند که:

۱. سال مالی آنها منتهی به ۲۹ اسفند ماه هر سال باشد.
  ۲. طی بازه زمانی پژوهش سال مالی خود را تغییر نداده باشند.
  ۳. اطلاعات مالی آنها در قلمرو زمانی پژوهش در دسترس باشد.
  ۴. جزء شرکت های سرمایه گذاری و واسطه گری مالی (بانک ها و لیزینگ) نباشند.
  ۵. در طی بازه زمانی پژوهش بیش از ۶ ماه وقفه معاملاتی در طی هر سال نداشته باشند.
- با اعمال شرایط فوق، تعداد ۱۵۴ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. با توجه به مطالب ارائه شده در مبانی نظری، فرضیه های پژوهش عبارتست از:
- فرضیه اول: بین قابلیت پیش بینی سود و هزینه بدهی رابطه معناداری جود دارد.
  - فرضیه دوم: بین هموارسازی سود و هزینه بدهی رابطه معناداری وجود دارد.

۳-۲- آزمون آماری فرضیه اول

مدل تحقیق برای آزمون فرضیه اول به شرح زیر می باشد:

$$INT_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 pred_{i,t} + \beta_2 IC_{i,t} + \beta_3 LIQ_{i,t} + \beta_4 COL_{i,t} + \beta_5 LEV_{i,t} + \beta_6 SIZE_{i,t} + \beta_7 LnYear_{i,t} + \epsilon_{i,t} \quad \text{مدل (۱)}$$

که در آن:

۳-۲-۱- متغیر وابسته

INT: هزینه بدهی که متغیر وابسته پژوهش است و از تقسیم هزینه مالی بر کل بدهی محاسبه می‌شود:

$$INT = \frac{FC}{TL} \quad \text{مدل (۲)}$$

FC: هزینه مالی
TL: کل بدهی پایان دوره شرکت

۳-۲-۲- متغیر مستقل

Pred: پیش‌بینی سود و متغیر مستقل پژوهش است. قابلیت پیش‌بینی سود توانایی سود جاری برای پیش‌بینی سود آتی است. شرکت‌های سالم قابلیت پیش‌بینی سود بیشتر نسبت به شرکت‌های ورشکسته است. لایپ (۱۹۹۰) عنوان می‌کند معیار اندازه‌گیری قابلیت پیش‌بینی سود در واریانس شوک‌های سود منعکس شده است. بدین معنی که با افزایش واریانس‌ها، قابلیت پیش‌بینی کاهش می‌یابد. فرانسیس و همکاران (۲۰۰۴) از جذر واریانس خطای معادله پایداری سود برای قابلیت پیش‌بینی سود استفاده می‌کنند.

$$Earning_{j,t} = \alpha_0 + \beta_1 Earning_{j,t-1} + \varepsilon_{j,t} \quad \text{مدل (۳)}$$

$$Pred_{j,t} = \sqrt{\sigma^2(\widehat{\varepsilon}_{j,t})} \quad \text{مدل (۴)}$$

که در آن:

$\sigma^2(\widehat{\varepsilon}_{j,t})$: واریانس باقی مانده‌های مدل پایداری سود (مدل ۳) را نشان می‌دهد و قابلیت پیش‌بینی سود با استفاده از انحراف معیار باقی مانده‌های $(\widehat{\varepsilon}_{j,t})$ حاصل از رابطه ۳ محاسبه می‌شود. هرچه این مقدار Pred بزرگتر باشد، قابلیت پیش‌بینی پایین است در نتیجه کیفیت سود در سطح پایینی است.

۳-۳- آزمون آماری فرضیه دوم

مدل تحقیق برای آزمون فرضیه دوم به شرح زیر می‌باشد:

$$INT_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 SE_{i,t} + \beta_2 IC_{i,t} + \beta_3 LIQ_{i,t} + \beta_4 COL_{i,t} + \beta_5 LEV_{i,t} + \beta_6 SIZE_{i,t} + \beta_7 LnYear_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad \text{مدل (۵)}$$

که در آن:

۳-۳-۱- متغیر مستقل

SE: هموارسازی سود و متغیر مستقل پژوهش است. ایم هوف (۱۹۸۱) در پژوهشی که انجام داده بود بیان کرد زمانی که تغییرپذیری سود نسبت به تغییرپذیری درآمدها (فروش) کمتر است، هموارسازی رخ داده است. در شاخص ایکل شرکتی بعنوان هموارسازی سود معرفی می‌شود که ضریب تغییرات سود به ضریب تغییرات درآمدها (فروش) آن کوچکتر از 1 باشد. به عبارت دیگر:

$$SE = \frac{CV\Delta I}{CV\Delta S} < 1 \quad \text{مدل (۶)}$$

که در آن:

CVΔI: ضریب تغییرات سود که برابر است با انحراف معیار سود تقسیم بر میانگین سود. ضریب تغییرات سود برای شرکت i در دوره t از طریق تقسیم انحراف معیار سود دوره‌های t و t-1 بر میانگین سود دوره‌های t و t-1 بدست می‌آید.
CVΔS: ضریب تغییرات فروش که برابر است با انحراف معیار فروش تقسیم بر میانگین فروش. ضریب تغییرات فروش برای شرکت i در دوره t از طریق تقسیم انحراف معیار فروش t در دوره t و t-1 بر میانگین فروش دوره‌های t و t-1 بدست می‌آید.
در این پژوهش از سود خالص برای تعیین شرکت‌های هموارسازی سود استفاده شده است. اگر شاخص ایکل برای شرکتی کوچکتر از یک باشد آن شرکت به عنوان یک شرکت هموارکننده سود در نظر گرفته می‌شود و اگر شاخص ایکل بزرگتر یا مساوی یک باشد آن شرکت بعنوان شرکت غیرهموارسازی تلقی خواهد شد.

۳-۴- متغیرهای کنترلی

IC: نسبت پوشش بهره که از تقسیم سود قبل از مالیات بر هزینه مالی محاسبه می‌شود.

LIQ: نسبت نقدینگی از تقسیم دارایی‌های جاری بر بدهی‌های جاری بدست می‌آید.

COL: نسبت اموال و ماشین آلات و تجهیزات بر کل دارایی می‌باشد.

Lev: اهرم مالی از تقسیم مجموع بدهی‌های شرکت بر مجموع دارایی‌های شرکت بدست می‌آید.

SIZE: بیانگر اندازه شرکت بوده که با لگاریتم‌گیری از ارزش دفتری کل دارایی‌ها بدست می‌آید.

YEAR: نشان دهنده سن شرکت می‌باشد. سن شرکت از طریق رابطه زیر بدست می‌آید:

سال تأسیس شرکت - سال مورد مطالعه = سن شرکت

۴- تحلیل داده‌ها و یافته‌های پژوهش

در این پژوهش از الگوی رگرسیون چند متغیره با استفاده از داده‌های ترکیبی برای آزمون فرضیه‌ها استفاده شده است. برای انتخاب اینکه در تخمین الگوها از روش تلفیقی یا تابلویی استفاده شود، از آزمون F لیمر استفاده شد. با توجه به اینکه سطح معناداری در همه الگوها کوچکتر از ۵ درصد است، داده‌ها از نوع تابلویی هستند. قبل از برآورد الگو، مفروضات الگوی رگرسیون از جمله همسانی واریانس اجزای اخلال، نبود خود همبستگی بین اجزای اخلال و نبود هم خطی بین متغیرهای توضیحی بررسی شد. به منظور بررسی همسانی واریانس جمله اخلال الگوها، از آزمون وایت استفاده شده است. در این پژوهش، با توجه به وجود ناهمسانی واریانس در تمامی مدل‌های رگرسیونی موجود در این پژوهش از حداقل مربعات تعمیم یافته (EGLS) برای رفع آن استفاده شده است. به منظور خود همبستگی میان اجزای خطا، از آزمون دوربین واتسون استفاده شد. آماره دوربین واتسون در دامنه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گرفته که حاکی از عدم خودهمبستگی میان اجزای خطا است.

۴-۱- آزمون ناهمسانی واریانس

یکی از فروض کلاسیک همگن یا همسان بودن توزیع واریانس خطاهاست که در صورت منفی شدن این فرض، اجزای اخلال دارای ناهمسانی واریانس خواهند بود.

جدول ۱- نتایج آزمون ناهمسانی واریانس جملات خطا

احتمال	ارزش	Df	روش	
۰,۰۰۰	۲۳,۲۹۶۵	۳	برتلیت	مدل اول تحقیق
۰,۰۰۰	۲۳,۹۹۸۱	۳	برتلیت	مدل دوم تحقیق

با توجه به P-Value های بدست آمده که کمتر از ۰,۰۵ است در این مدل‌ها ما با ناهمسانی واریانس روبرو هستیم. با توجه به وجود ناهمسانی واریانس از تخمین زن EGLS برای رفع آن استفاده می‌شود.

۴-۲- نتایج آزمون چاو و هاسمن

در این مدل برای این که بتوان مشخص نمود که آیا استفاده از روش داده‌های پانل در برآورد مدل، کارآمد خواهد بود یا نه، از آزمون F لیمر استفاده شده است. نتایج حاصل از این آزمون‌ها در جدول زیر آمده است.

جدول ۲- نتایج آزمون چاو فرضیه‌های تحقیق

نتیجه	P-Value	درجه آزادی	مقدار آماره آزمون	آماره آزمون	نوع آزمون	
panel	۰,۰۰۰	(۱۵۳,۶۰۳)	۱۱,۲۱۲۷	F	آزمون F لیمر	فرضیه اول
panel	۰,۰۰۰	(۱۵۳,۶۰۳)	۱۱,۲۲۴۸	F	آزمون F لیمر	فرضیه دوم

همان طوری که ملاحظه می‌گردد، نتایج آزمون چاو برای مدل حاکی از انتخاب مدل پانل می‌باشد. حال می‌بایست مدل اثرات ثابت در مقابل مدل اثرات تصادفی آزمون گردد. برای این کار از آزمون هاسمن استفاده می‌شود. برای انجام آزمون هاسمن، ابتدا می‌بایست مدل تصادفی - زمانی را برآورد کنیم آزمون هاسمن برای بررسی وجود اثرات تصادفی به شکل زیر تنظیم می‌شود:

H_0 : مدل اثرات تصادفی. بین اثرات فردی و متغیرهای توضیحی همبستگی وجود ندارد.

H_1 : مدل اثرات ثابت. بین اثرات فردی و متغیرهای توضیحی همبستگی وجود دارد.

جدول ۳- نتایج آزمون هاسمن مدل‌های تحقیق

نتیجه	معنی داری P-Value	آماره	اثر تست
اثرات ثابت	۰.۰۰۵	۲۰,۰۷۲۳	Cross-section random فرضیه اول
اثرات ثابت	۰.۰۰۶	۱۹,۶۳۵۹	Cross-section random فرضیه دوم

بر اساس نتایج مندرج در جدول بالا مشاهده می‌گردد، p-value بدست آمده کوچکتر از ۰,۰۵ است، در نتیجه فرضیه H_1 مبنی بر وجود همبستگی بین اثرات فردی و متغیرهای توضیحی پذیرفته می‌شود. بنابراین برای برآورد مدل از روش اثرات ثابت استفاده می‌گردد.

۳-۴- نتایج برآورد مدل فرضیه اول تحقیق

جدول ۴- نتایج برآورد مدل فرضیه اول تحقیق

متغیر	ضریب	آماره t	P-Value
pred	۰,۰۱۴	۱,۵۳۲	۰,۱۲۵
IC	-۱,۲۷	-۰,۷۴۶	۰,۴۵۵
LIQ	-۰,۰۰۱	-۰,۶۲۸	۰,۵۲۳
COL	-۰,۰۲۲	-۳,۳۸۱	۰,۰۰۰
LEV	۰,۰۶۳	۱۱,۴۲۷	۰,۰۰۰
SIZE	۰,۰۱۲	۵,۳۷۷	۰,۰۰۰
LNYEAR	۰,۰۰۳	۰,۷۹۹	۰,۴۲۴
C	-۰,۱۴۹	-۵,۸۰۴	۰,۰۰۰
آماره F		۷۴,۲۸۷۲	
احتمال آماره F		۰,۰۰۰۰	
Amare Durbin Watson ضریب تعیین تعدیل شده ۱,۸۶۳ ۰,۵۳			
Dependent Variable: INT Method: Panel EGLS (Cross-section weights) Cross-sections included: 154 Total panel (balanced) observations: 770 Linear estimation after one-step weighting matrix			

همانطور که در جدول ۴-۷ مشاهده می‌شود متغیر مستقل قابلیت پیش‌بینی سود دارای p-value کوچکتر از ۵ درصد است. بنابراین رابطه معناداری بین‌قابلیت پیش‌بینی سود و هزینه بدهی وجود ندارد. فرضیه اول پژوهش رد شده است. در بررسی معنی دار بودن مدل با توجه به این که مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچکتر می‌باشد (۰/۰۰)، با اطمینان ۹۵٪ معنی دار بودن کل مدل تایید می‌شود و از اعتبار بالایی برخوردار است. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۵۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی وارد شده در مدل تبیین می‌گردد. همچنین مقدار آماره دوربین- واتسن مابین عدد می‌باشد (۱). از این رو خود همبستگی میان متغیرهای پژوهش وجود ندارد.

۴-۴- نتایج برآورد مدل فرضیه دوم تحقیق

جدول ۵- نتایج برآورد مدل فرضیه دوم تحقیق

متغیر	ضریب	آماره t	P-Value
-------	------	---------	---------

pred	هموارسازی سود	-۰,۰۰۰۹	-۲,۲۸۰	۰,۰۰۰
IC	نسبت پوشش بهره	-۱,۲۷	-۰,۷۲۶	۰,۴۶۷
LIQ	نسبت نقدینگی	-۰,۰۰۰۱	۰,۶۵۸	۰,۵۱۰
COL	نسبت اموال و ماشین آلات	-۰,۰۲۳	-۳,۵۱۱	۰,۰۰۰
LEV	اهرم مالی	۰,۰۶۳	۱۱,۴۷۵	۰,۰۰۰
SIZE	اندازه شرکت	۰,۰۱۱	۵,۰۶۲	۰,۰۰۰
LNYEAR	سن شرکت	۰,۰۰۴	۱,۰۴۵	۰,۳۹۶
C	عرض از مبدأ	-۰,۱۳۸	-۵,۵۷۹	۰,۰۰۰
آماره F		۷۱,۴۴۶۹		۱,۸۵۳
احتمال آماره F		۰,۰۰۰۰		۰,۵۳
Amare Dourbin Watson ضریب تعیین تعدیل شده				
Dependent Variable: INT Method: Panel EGLS (Cross-section weights) Cross-sections included: 154 Total panel (balanced) observations: 770 Linear estimation after one-step weighting matrix				

همانطور که در جدول ۴-۷ مشاهده می‌شود ضریب متغیر مستقل هموارسازی سود منفی و دارای p-value کوچکتر از ۵ درصد است. بنابراین رابطه معناداری بین هموارسازی سود و هزینه بدهی وجود دارد. فرضیه دوم تحقیق پذیرفته شده است. در بررسی معنی دار بودن مدل با توجه به این که مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچکتر می‌باشد (۰/۰۰)، با اطمینان ۹۵٪ معنی دار بودن کل مدل تایید می‌شود و از اعتبار بالایی برخوردار است. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۵۳٪ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی وارد شده در مدل تبیین می‌گردد. همچنین مقدار آماره دوربین-واتسن مابین عدد می‌باشد (۱). از این رو خود همبستگی میان متغیرهای پژوهش وجود ندارد.

نتیجه گیری و پیشنهادات

نتیجه فرضیه اول تحقیق نشان دهنده عدم رابطه معنادار بین قابلیت پیش‌بینی سود و هزینه بدهی می‌باشد. اما نتیجه حاصل از آزمون فرضیه دوم تحقیق نشان می‌دهد در مورد متغیر هموارسازی سود با توجه به آن که P-Value بدست آمده آنها کوچکتر از ۰/۰۵ می‌باشد و ضریب آنها منفی می‌باشد حاکی از آن است که شرکت که هموارسازی سود داشته اند، از هزینه بدهی کمتری برخوردار می‌باشد و فرضیه دوم تحقیق پذیرفته می‌شود. میزان رابطه معنادار بودن این دو متغیر (۰/۰۰۰۹-) است که نشان می‌دهد در صورتی که هموارسازی سود یک درصد افزایش یابد در اثر این افزایش، متغیر وابسته هزینه بدهی ۰/۰۰۰۹ درصد کاهش می‌یابد. نوروزی و همکاران (۱۳۹۳) در تحقیقی بررسی تاثیر هزینه سرمایه بدهی بر کیفیت سود براساس رویکرد مقایسه ای کیفیت سودبالا و کیفیت سود پائین در شرکتهای بازار بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. براساس نتایج بدست آمده می‌توان بیان نمود که با افزایش کیفیت سود شرکتهای پذیرفته شده در بورس تهران، هزینه سرمایه بدهی کاهش می‌یابد. این نتیجه حاکی از این است که کیفیت سود در کاهش و یا افزایش هزینه سرمایه بدهی شرکتها یک عامل موثر و معنادار می‌باشد. و این نشان دهنده مطابقت تحقیق حاضر با تحقیقات نوروزی (۱۳۹۱) می‌باشد.

براساس نتایج بدست آمده می‌توان بیان نمود که با افزایش کیفیت سود شرکتهای پذیرفته شده در بورس تهران، هزینه سرمایه بدهی کاهش می‌یابد. این نتیجه حاکی از این است که کیفیت سود در کاهش و یا افزایش هزینه سرمایه بدهی شرکتها یک عامل موثر و معنادار می‌باشد. عطری و همکاران (۱۳۹۴) به بررسی ارتباط بین کیفیت سود با هزینه بدهی شرکتها پرداختند. ابعاد کیفیت سود شامل کیفیت اقلام تعهدی، تغییرپذیری سود، اقلام تعهد دینی اختیاری، عامل مشترک، هموار بودن سود، از این رو به عنوان متغیر مستقل پژوهش شناخته شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که بین پنج بعداز کیفیت سود چهار بعد آن با هزینه بدهی رابطه ندارد و فقط بعد هموار بودن سود با هزینه بدهی رابطه معناداری دارد. و این نشان دهنده مغایرت پژوهش حاضر با پژوهش عطری و همکاران (۱۳۹۴) می‌باشد.

با توجه به نوسانات نسبتا زیاد در عوامل اقتصادی، فرهنگی و سیاسی حاکم بر شرکتها در کشورمان، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از طراحی رگرسیون غیر خطی در تعیین رابطه بین معیارهای کیفیت سود و هزینه بدهی شرکتها استفاده شود. پیشنهاد می‌شود مطالعه های مشابه در شرکت های خارج از بورس در ایران انجام شود.

همچنین پیشنهاد می‌شود اجرای این پژوهش در صنایع مختلف موجود در بورس اوراق بهادار تهران به تفکیک انجام شود تا رهنمودهایی بیشتر و تکمیل‌کننده تری را در خصوص وضعیت و تفاوت عوامل تأثیر گذار بر هزینه بدهی شرکت‌ها به ارمغان آورد.

منابع

- [۱]. خوش طینت، محسن و حامد فلاح جوشقانی (۱۳۸۶)، تأثیر اهرم مالی بر ضریب واکنش سود، مجله مطالعات حسابداری، شماره ۱۷، صص ۱-۲۶.
- [۲]. نورو، ایرج؛ سحر سپاسی و محمد رضا نیک بخت، (۱۳۸۴)، بررسی مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله علوم اجتماعی و انسانی ویژه حسابداری، شماره ۴۳، صص ۱۶۵-۱۷۷.
- [3]. Tucker, J. W and P. A. Zarovin (2006), "Does income smoothing improve earnings in formativeness", The Accounting Review, VOL. 81 NO. 1, PP. 252-270.
- [4]. Chaney, P. K, M. Faccio and D. C. Parsley. (2012). "The Quality of Accounting Information in Politically Connected Firms". Working paper, Vanderbilt University.
- [5]. Bushman, R. and J. Piotroski. (2006). "Financial Reporting Incentives for Conservative Accounting: The Influence of Legal and Political Institutions". Journal of Accounting & Economics 42, 107-148.
- [۶]. رضایی، فرزین، افروزی، لیلا (۱۳۹۴). رابطه هزینه بدهی با حاکمیت شرکتی در شرکت‌های دارای ارتباطات سیاسی، فصلنامه پژوهش حسابداری، دوره ۴، شماره ۴، صفحه ۸۵-۱۱۲
- [۷]. بدری احمد، قهرمانی محمد امین (۱۳۹۱)، هموارسازی سود و هزینه حقوق مالکانه: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی سال ۱۰ شماره ۳۵ پاییز ۱۳۹۱ صص ۲۳-۴۷
- [۸]. مهران، ساسانی، اسدی، قربان، گنجی، حمیدرضا (۱۳۹۲)، رابطه بین کیفیت سود، هموارسازی سود و ریسک سهام، مطالعات تجربی حسابداری مالی، دوره ۱۱، شماره ۴۲، صفحه ۱۱۵-۱۳۷
- [۹]. احمدپور، احمد و معصومه شهسواری (۱۳۹۳)، مدیریت سود و تاثیر کیفیت سود بر سودآوری آتی شرکت‌های ورشکسته بورس اوراق بهادار تهران. مطالعات تجربی حسابداری مالی، دوره ۱۲، شماره ۴۱، صص ۳۷-۵۸
- [۱۰]. صفرزاده، محمد حسین (۱۳۹۲)، کیفیت سود و معیارهای اندازه‌گیری آن، دوره ۳، شماره ۱، صفحه ۱۲۵-۱۴
- [11]. Lipe, R. (1986). The relation between stock returns and accounting earnings given alternative information. The Accounting Review, 65, 49-71
- [12]. Jing, Z. (2007). Earnings Quality, Analysts, Institutional Investors, and Stock Price Synchronicity, Unpublished PhD Dissertation, School of Accounting and Finance, The Hong Kong Polytechnic University, UMI Number :3313068.
- [13]. Francis, J., R. LaFond, P. M. Olsson and K. S chipper. (2004). 'Costs of Equity and Earnings Attributes'. The Accounting Review, Vol. 79, No. 4, pp. 967-1,010.
- [14]. Schipper, K. and Vincent, L. (2003). Earnings quality, Accounting Horizons, Vol. 17 (supplement), pp. 97-110.
- [15]. Schipper, K. and Vincent, L. (2003). Earnings quality, Accounting Horizons, Vol. 17 (supplement), pp. 97-110.
- [16]. Perotti, P. and Wagenhofer, A. (2014). 'Earnings Quality Measures and Excess Returns'. Journal of Business Finance & Accounting, Vol. 41, Pp. 545-571.
- [۱۷]. امیری، هادی، محمدی خورزوقی، هاجر (۱۳۹۱)، تحلیل ارتباط بین تامین مالی از طریق بدهی و کیفیت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی، سال چهارم، شماره ۱۶، صفحات ۸۱-۶۱
- [18]. Jensen Michael C (1986) "Agency costs of free cash flow, corporate finance and takeovers". American Economic Review, Vol.76: PP.323-339
- [19]. Jensen, M. W. Meckling (1976), "Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure". Journal of Financial Economics, Vol.3: PP.305-360
- [۲۰]. سلیمانیان، محمد و جواد عسگری (۱۳۹۱)، هموارسازی سود و اثر آن بر محتوی اطلاعاتی درآمد‌های گزارش شده، اولین همایش ملی حسابداری و مدیریت، نور، دانشگاه آزاد اسلامی واحد نور.
- [۲۱]. پیرایش، رضا، چغاله، مرتضی (۱۳۹۳) "تأثیرانگیزه‌های هموارسازی سود بر ضریب واکنش بازده غیر عادی نسبت به سود غیرمنتظره" فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی/سال ششم /شماره ۲۱/ بهار ۹۳/ صفحات ۸۳-۱۰۹

- [22]. Francis, J., R. Lafond, P. M. O lsson and K. S chipper. (2005). 'The Market Pricing of Accruals Quality'. *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 39, No. 2, Pp. 295-327.
- [۲۳]. ایمانی برندق، محمد، عبدی، سهراب (۱۳۹۵)، "تأثیر هموارسازی سود بر ضریب واکنش سودهای آتی با اثر تعدیلگر محیط های مختلف اطلاعاتی"، بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۳، شماره ۳، ص ۲۸۹-۳۱۰.
- [24]. Li, F., Abeysekera, I. & Ma, S., (2013), "Earnings quality and stress levels of chinese listed companies", *Academy of Taiwan Business Management Review*, vol.9, no . 7, PP. 109-116. University of Wollongong Reserch Online
- [25]. Hedley, A., (2013), "An Investigation of the Association between Levels of Accounting Conservatism and Corporate Cost of Debt," *American Journal of Economics and Development*, Vol.3 No.1, pp 21
- [26]. Cheng, C. S. A., Johnston, J. & Li, S. (2014). Higher ERC or Higher Future ERC from Income Smoothness? The Role of Information Environment. *American Accounting Association Annual Meeting and Conference on Teaching and Learning in Accounting*, Atlanta, GA, August 2-6, 2014.
- [27]. Cheng, C. S. A. & Li, Sh. (2014). Does Income Smoothing Improve Earnings Informativeness? A Comparison between the US and China Markets. *China Accounting and Finance Review*, 16 (2), 128-147.
- [28]. Perotti, P. and Wagenhofer, A. (2014). 'Earnings Quality Measures and Excess Returns'. *Journal of Business Finance & Accounting*, Vol. 41, Pp. 545-571.
- [29]. Peterson, K., Schmardebeck, R. and Wilks, T. (2015). The earnings quality and information processing effects of accounting consistency. *The Accounting Review*, In-Press
- [30]. Kraus A, R. Litzenger (1973), "A State-Preference Model of Optimal Financial Leverage". *Journal of Finance*, PP.911-926

